

Petrus verloochent de Heere Jezus

Periodethema: Lijden en sterven
Mattheüs 26: 31-35 en 69-75

a. Het gesprek tussen Jezus en Petrus (Matth. 26: 31-35)

UITLEG VAN DE TEKST

Mattheüs heeft verteld dat de Heere Jezus het heilig Avondmaal heeft ingesteld tijdens het eten van het Pascha (Matth. 26: 17-29). Ze zingen aan het eind van de maaltijd met elkaar de lofzang (de psalmen 113-118) en vertrekken naar de Olijfberg (vers 30). Onderweg probeert de Heere Jezus de discipelen voor te bereiden op wat er gaat komen (vers 31). 'Gij zult allen aan Mij geërgerd worden deze nacht' (vers 31). De Heere Jezus onderstreept Zijn woorden met een citaat uit Zach. 13: 7. Hier wordt gesproken over de herder die wordt geslagen waardoor de schapen verstrooid worden. Tegelijk bemoedigt de Heere Jezus Zijn discipelen (vers 32). Direct spreekt Hij over Zijn opstanding. Hij vertelt ze nu al dat Hij ze daarna zal voorgaan naar Galilea. Het plan, de route waarlangs het alles zal verlopen, wordt de discipelen vooraf bekendgemaakt.

Het is juist Petrus die zich daar tegen keert. Hij wil er niets van weten (vers 33). 'Al werden ze ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden.' Petrus weet het zeker. Hij zal zijn Meester niet loslaten. Hij kan het zich niet voorstellen. De gedachte alleen al! De Heere Jezus is er niet van onder de indruk. Hij wordt zelfs heel concreet. 'Voorwaar, Ik zeg u, dat gij in dezen zelfden nacht, eer de haan gekraaid zal hebben, Mij driemaal zult verloochenen' (vers 34). Opnieuw reageert Petrus direct (vers 35): 'Al moest ik met U sterven, zo zal ik U geenszins verloochenen.' Ook de overige discipelen reageren zoals Petrus dat doet.

TER OVERWEGING

Opvallend is dat de Heere Jezus meerdere malen, ook hier, heel duidelijk spreekt over Zijn lijden, sterven en opstanding. Tegelijk lijkt niemand van de discipelen te begrijpen. Het is alsof ze er doof en blind voor zijn. Ze willen het niet horen. Het past niet in het plaatje dat ze in hun hoofd hebben. Het gevolg is dat ze in grote paniek raken, verstrooid worden en tot aan de paasmorgen moedeloos en verdrietig zijn. Ook voor ons is het belangrijk om goed te luisteren als de Heere Jezus spreekt of als God ons iets wil leren. Veel zorgen die we hebben, zijn misschien niet nodig wanneer we luisteren naar en vertrouwen op het Woord van God. De besliste reactie van Petrus was niet zomaar stoere praat, maar kwam voort uit een daadwerkelijke liefde voor Christus. Hij had de Heere Jezus lief en was bereid voor Hem te sterven. Deze reactie tekent Petrus als een impulsieve gelovige. Het was oprecht en gemeend, maar hij overschatte wel zichzelf. Wij moeten soms ook leren wat Petrus moest leren: dat ook wij God telkens weer loslaten, wanneer Hij ons niet vasthoudt.

b. De verloochening door Petrus (Matth. 26: 31-35)

UITLEG VAN DE TEKST

Dit gesprek wordt door Mattheüs opgepakt, als we lezen dat Petrus de Heere Jezus is gevolgd naar de rechtszaal. 'En Petrus volgde Hem van verre tot aan de zaal des hogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien' (vers 58). Hij wil de rechtszaak tegen zijn Meester volgen. Dat wordt hem niet gemakkelijk gemaakt.

De meeste evangelisten vertellen het zo, dat dit alles zich afspeelt tijdens de ondervraging van de Heere Jezus door de hogepriester. Beiden, de Heere Jezus en Petrus, worden tegelijk bevestigd. De Eén, de Heere Jezus, wordt in het begin aangevallen met leugens waarop Hij geen antwoord geeft. Hij zwijgt. De ander, Petrus, wordt aangesproken op zijn identiteit. Volgens Mattheüs bevindt Petrus zich buiten de zaal waar de Joodse raad bijeen is (vers 69). Er komt een dienstmaagd van de hogepriester in zijn buurt. Blijkbaar herkent ze hem en haar herkenning spreekt ze uit. 'Gij waart ook met Jezus, den Galileër.' Petrus loochent het direct. Hij doet alsof hij deze vraag helemaal niet begrijpt (vers 70). 'Ik weet niet wat gij zegt', zegt hij. 'Waar heeft u het over?' lijkt Petrus te zeggen. Hij negeert de vraag door de vraag als dom en onbegrijpelijk voor te stellen. Ondertussen is duidelijk dat hij heel goed weet waar ze het over heeft. Terecht zegt Mattheüs dat Petrus hier al loochent. Het lijkt hier nog wat onschuldig, maar dat is het niet.

Dat hij zich daar niet prettig bij voelt, blijkt wel uit het feit dat hij die ruimte verlaat en naar de voorpoort gaat (vers 71), weg bij dit dienstmeisje vandaan. Maar zo komt hij er niet mee weg. Opnieuw wordt gezegd dat Petrus behoort tot de groep van de Heere Jezus. 'Deze was ook met Jezus de Nazarener' (vers 71b). De reactie van Petrus, die zich wat meer in het nauw gedreven voelt, is dan ook al wat feller en nu gebruikt hij een eed (vers 72). 'Ik ken de Mens niet.' Iets daarna (volgens Lukas ongeveer een uur later) komt dan toch een reactie. 'Waarlijk, gij zijt ook van die, want ook uw spraak maakt u openbaar' (vers 73). Petrus, die is blijven staan, wordt opnieuw aangesproken. Nu vanwege zijn tongval. Nu voelt hij zich blijkbaar helemaal in het nauw gedreven. 'Toen begon hij zich te vervloeken en te zweren: 'Ik ken de Mens niet' (vers 74). Hier horen we de derde verloochening. Je krijgt de indruk dat Petrus zoiets zegt als: ik mag vervloekt zijn als ik Hem ken. Petrus ontkent in de meest harde bewoordingen dat hij een band heeft met de Heere Jezus. Verloochenen is een vorm van ontkennen van betrokkenheid op iemand. Na het al zware woord van de eed, volgt nu een (zelf)vervloeking. Petrus voelt zich zo in nood, dat hij naar de zwaarste middelen grijpt om hieruit te komen. Mattheüs heeft opgetekend wat de Heere Jezus heeft gezegd: 'Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij Mij driemaal verloochend hebben.' Nu vertelt Mattheüs dat terstond na de derde verloochening een haan kraait (vers 75). 'En Petrus werd indachtig het woord hetwelk Jezus tot hem gezegd had.' Petrus werd indachtig. Door dit hanengekraai brengt de Heere Jezus Petrus tot het inzicht dat hij nodig heeft. Petrus belijdt dat Jezus gelijk had toen Deze hem voorzegde dat hij Hem zou verloochenen.

Petrus moet erkennen dat hij veel slechter en goddelozer was dan hij zelf ooit gedacht had. Hij weent bittere tranen daarbuiten. Het brengt Petrus ook tot de erkenning dat ook hij (Petrus) van genade moet leven.

In dit gedeelte wordt de verloochening door Petrus heel zwart geschilderd, maar heel mooi schittert de genade van de Heere Jezus. Petrus laat de Heere Jezus los, maar we zien hier dat de Heere Jezus Petrus niet heeft losgelaten. Dat is een diep wonder. 'Vervloekt mag ik zijn als ik Hem ken', zei Petrus. Gelukkig handelt de Heere Jezus niet naar dit woord, maar naar Zijn eigen woord: 'Simon, Simon, de satan heeft geprobeerd om u te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden dat uw geloof niet ophoude' (Luk. 22: 31-32). Deze genadige ontmaskering is niet bedoeld om Petrus tot wanhoop te brengen, maar om hem te redden.

TER OVERWEGING

Waarom valt Petrus? In zekere zin beleeft Petrus zijn 'Gethsémáné' (beproeving). Hier is de man die meende niet geërgerd te zullen worden aan zijn Meester. Maar daar waar zijn Meester in doodsangst drie keer Zijn lot in de handen van Zijn Vader legt, valt Petrus drie keer door de mand. Hij meende zelf sterk genoeg te zijn. Wat Petrus zich niet voor kan stellen, gebeurt toch. Hij laat in angst alles los om zijn vege lijf te redden. Het leert ons allereerst dat er geen mens is die dezelfde weg kan gaan als de Heere Jezus. 'Vest op prinsen geen vertrouwen.' Ook op Petrus niet. Ten tweede zien we dat we nergens te goed voor zijn. Ook wij kunnen komen tot daden, waarvan we nu ons niet kunnen voorstellen dat we ze ooit zouden doen. Petrus leert hier pas werkelijk zichzelf kennen. Deze 'zelfkennis' is van groot belang. Het maakt dat Petrus nu meer dan ooit zijn Meester nodig krijgt als Verlosser. Met de kinderen kunnen we doorspreken over deze 'zelfkennis'.

Petrus zweert met een eed om zijn gelijk 'te bewijzen'. Hij weet zelf heel goed dat dit een leugen is, maar hij hoopt de aanwezigen zo te overtuigen. Dit is voor de kinderen herkenbaar. We zoeken soms de weg van de leugen om onder een bepaalde moeilijke situatie uit te komen. Als we niet oppassen, gebruiken ook wij dan een eed. Een eed betekent echter dat je God als Getuige erbij roept. Je zegt eigenlijk: 'De Heere mag me straffen als dit niet waar is.' Dit middel mogen we niet gebruiken naar ons goeddunken. Het is goed om met de kinderen wat door te spreken over het (goede) gebruik van de eed.

Vervloeken betekent een vloek over jezelf afroepen. Het ligt in het verlengde van een eed, echter

nu zeg je: 'Ik mag vervloekt zijn als...' Hoewel we er waarschijnlijk van uit mogen gaan dat de kinderen dit soort taal niet zullen gebruiken, is het goed om er met ze over door te spreken. Dergelijke uitspraken moeten we als mensen niet doen. Petrus mag de Heere danken dat Hij hem (Petrus) niet aan dit woord heeft gehouden. Hij zou voor eeuwig verloren zijn gegaan.

Door 'hanengekraai' wordt Petrus indachtig wat er gebeurd was. Ook nu nog laat de Heere 'hanengekraai' horen. Als we voorgehouden krijgen waarin we zondigen. Als we soms voor ogen krijgen waar we nu weer dwaalden. De Heere gebruikt verschillende momenten om ons duidelijk te maken dat wat Hij zegt over de zonde diepe, ernstige werkelijkheid in ons leven is. Daarin en daardoor wil de Heere ook jou en mij op de knieën brengen en net als Petrus in tranen van berouw aan Zijn voeten laten komen.

Tegelijk betekent dit 'hanengekraai' dat de Heere ons niet los heeft gelaten, zoals Hij ook Petrus niet losliet. We mogen Hem danken dat Hij ons aan-

wijst waar het mis is met ons. Het maakt me duidelijk dat de Heere me wil brengen tot het gebed om vergeving. Vergeving die verdiend is door de Meester van Petrus, Die Zichzelf niet verloochende maar zei: 'Ik ben het.' Het zijn woorden van leven.

GELOOFSLEER

Petrus moest leren dat, ook al was hij een kind van God, zijn hart nog steeds tot alle boosheid geneigd is. Dat Petrus zalig wordt, komt niet vanwege zijn trouw aan Christus, maar vanwege de trouw van Christus aan hem. Christus hield hem vast, zocht Hem op en wilde zijn zonden vergeven. In zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus wordt de vraag gesteld: 'Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?' In het antwoord zien we ditzelfde terugkeren. Dat ook wanneer je ontdekt dat je zwaar hebt gezondigd en nog steeds tot alle kwaad geneigd bent, je er toch op mag vertrouwen dat alle zonden door het offer van Christus vergeven zijn. Richting de kinderen mag dit aspect duidelijk gemaakt worden. Toen Petrus Jezus losliet, liet Jezus Petrus niet los. Dat is genade.

